

Ei tilaa tasavallalle: klassillisen arkkitehtuurin, tilan ja kuvakielen muuttuva symbolismi (Osa 2/2)

[Samuli Simelius](#) 9.6.2020 [Syväluotaukset](#)

Tämän juttusarjan ensimmäisessä [osassa](#) hahmottelin yhdysvaltalaisen tasavaltaisuuden idean palautumista antiikin kulttuuriin. Antiikin Rooma ja Kreikka ovat toimineet esimerkkeinä myös julkisten tilojen luomiselle ja arkkitehtuurille Yhdysvalloissa. Ilmeisimmät yhdysvaltalaisista tasavaltaisuutta kuvastavat tilat ja rakennukset näyttävät kuitenkin ottaneen mallia pikemminkin Rooman keisariajalta – kuten Washington D.C:n *National Mall* – kuin tasavallan ajalta. Silti ne nykyisin symboloivat meille demokratiaa. Tilan suhteen tämä on nurinkurisesti nähtävissä *Assassin's Creed* –tietokonepelissä, jota analysoitiin edellisessä osassa. Siinä vaihtoehtoista historiaa, jossa Yhdysvallat onkin kuningaskunta, toteutettiin aivan toisenlaisissa puitteissa kuin Washington D.C:n nykyisessä hallinnollisessa keskuksessa. *National Mallin* roomalainen esikuva on siis keisariajalta, mutta kuvitteellista Yhdysvaltain kuningaskuntaa ei kyseisessä sarjassa sinne sijoiteta.

Antiikista periytyvien tasavaltaisuuden ideoiden ilmentymiä ja muunnelmia tarkastellaan tässä toisessa osassa edelleen viihdeteollisuudesta otettujen esimerkkien avulla. Analysoinnin kohteena ovat pääasiassa tv-sarjat *Salajuoni Amerikkaa vastaan* (*The Plot Against America*) ja *Orjattaresi* (*The Handmaid's Tale*). Ne molemmat luovat kuvastoa, jossa nykyinen *National Mall* on demokraattisen tilan perikuva. Toisin kuin *Assassin's Creedissä* tämä puistoalue toimii keskeisenä tapahtumapaikkana. *National Mall* on varsin tärkeässä roolissa korostaen kuvitteellista demokratian rappeutumista, jota näissä kahdessa sarjassa käsitellään. Spoilerivaroitus on jälleen tarpeen ennen sarjojen tarkempaa analyysia: seuraavaksi tullaan paljastamaan melko tarkasti *Orjattaresi*-sarjan

kolmatta tuotantokauden tapahtumia samoin kuin kolmatta jaksoa sarjasta *Salajuoni Amerikkaa vastaan*.

***National Mall* demokratian ja vapauden symbolina**

Salajuoni Amerikkaa vastaan – tv-sarjassa *National Mall* näyttäytyy sen nykyisessä, tai lähinnä toisen maailmansodan aikaisessa muodossa – ainakin ne osat, jotka sarjassa näytetään: Capitol, Lincolnin muistomerkki ja Washington-monumentti. Sarjan tapahtumat sijoittuvat toiseen maailmansotaan. *National Mall* toimii sarjassa aluksi selkeästi demokratian ja vapauden symbolina, eli se symboloi samoja asioita kuin mitä nykyajan amerikkalaisille. Sarjassa ei siis ole nähty tarvetta muuttaa tilaa, jotta nämä merkitykset välittyisivät katsojalle.

Salajuoni Amerikkaa vastaan esittelee vaihtoehdoisen historian kulun. Yhdysvaltain presidentiksi valitaan kuuluisa lentäjä Charles Lindbergh (1902–1974), joka sympatisoi natsseja eikä vie Yhdysvaltoja mukaan sotaan. Tilanne Yhdysvalloissa kiristyy ja muuttuu rasistisemmaksi, ja erityisesti juutalaiset ovat vihan ja vainon kohteena. Tapahtumat ovat sarjan alkuvaiheissa vasta etenemässä pahempaan suuntaan, joten *National Mall* julkisena tilana on siten samantyyppinen kuin nykyisin. Käyttäytyminen tilassa on kuitenkin muuttumassa, samoin kuin tilan käyttö ja ennen kaikkea se, kuka sitä saa käyttää.

Jännittynyt tilanne näkyy sarjassa seurattavan juutalaisen Levinin perheen lomamatkassa Washingtoniin. Äiti Elizabeth Levin suhtautuu pelolla ja epäilyksellä niin poliiseihin kuin oppaaseenkin. Hän pyrkii välttelemään konfliktia ja perääntyy tilanteista. Isä Herman Levin taas toimii täysin päinvastoin: hän ilmaisee mielipiteensä ja ajautuu konfliktiin monien hahmojen kanssa Washingtonin matkalla.

National Mall on yksi paikoista, joissa Herman Levin osoittaa äänekkäästi mieltä poliittisesta tilanteesta. Se sopii hyvin tilan symboliikkaan demokratian tilana. Kohtaus päättyy Lincolnin muistomerkillä, jossa Levin korostaa presidentti Abraham Lincolnin (1809–1865) eroa Lindberghiin. Jälkimmäinen edustaa sortoa ja vainoa, kun taas ensimmäinen vapautta. Kohtauksen lopussa luetaan Lincolnin kuuluisaa Gettysburgin puhetta ja siitä lainataan lause:

”Kaikki ihmiset on luotu tasa-arvoisiksi.”

Julkisessa tilassa, *National Mall*illa, mielenilmaus päättyy vielä suhteellisen hyvin ja Levinit saavat jatkaa oleskelua tilassa. Yksityisissä tiloissa – tai puoliyksityisissä – seuraamukset eivät ole Levineille yhtä suopeita. Ravintolassa perheelle uhittelee tuntematon mies. Elizabeth Levin haluaa lähteä pois, mutta aviomies pysyä. Perheen kannalta tilanne päättyy tässä hyvin, ja he saavat jatkaa ruokailua, mutta toisin kävi aiemmin hotellissa, josta heidät heitettiin ulos. Levinien kansalaisoikeudet ovat hiljalleen häviämässä. Julkisessa tilassa he saavat vielä olla, mutta yksityisessä he ovat jo menettäneet osan oikeuksistaan ja ovat omistajan, henkilökunnan tai muiden asiakkaiden suopeuden armoilla.

Lyhyt viittaus *National Mall*in puhtauteen vapauden tilana käy esiin sarjan henkilöiden käymistä keskusteluista. Franklin Delano Rooseveltin (1882–1945) mainitaan puhdistuttaneen Washington-monumentin. Roosevelt edustaa Lindberghin vastavoimaa ja edeltää presidenttinä Lindbergiä ennen tämän kuvitteellista valintaa. Monumentin puhdistaminen korostaa edelleen *National Mall*in merkitystä demokratian ja vapauden tilana, joka on Levinin perheen kaltaisille rasistisen hallinnon kritisoijille suopea.

National Mall ja vitsakimput

Myös *Orjattaresi*-sarja tuo esille mielikuvituksellisen vaihtoehdon demokraattiselle Yhdysvalloille. Jos *Assassin's Creed* ja *Salajuoni Amerikkaa vastaan* sijoittuvat kuvitteelliseen menneisyyteen, ollaan *Orjattaresi*-televisiosarjassa jossain nykyisyyden ja tulevaisuuden rajalla. Kolmannella tuotantokaudella osa tapahtumista sijoittuu Washingtoniin, josta on tullut Yhdysvaltojen itäosaa hallitsevan totalitaarisen uskontoon nojaavan, Gilead-nimisen valtion pääkaupunki.

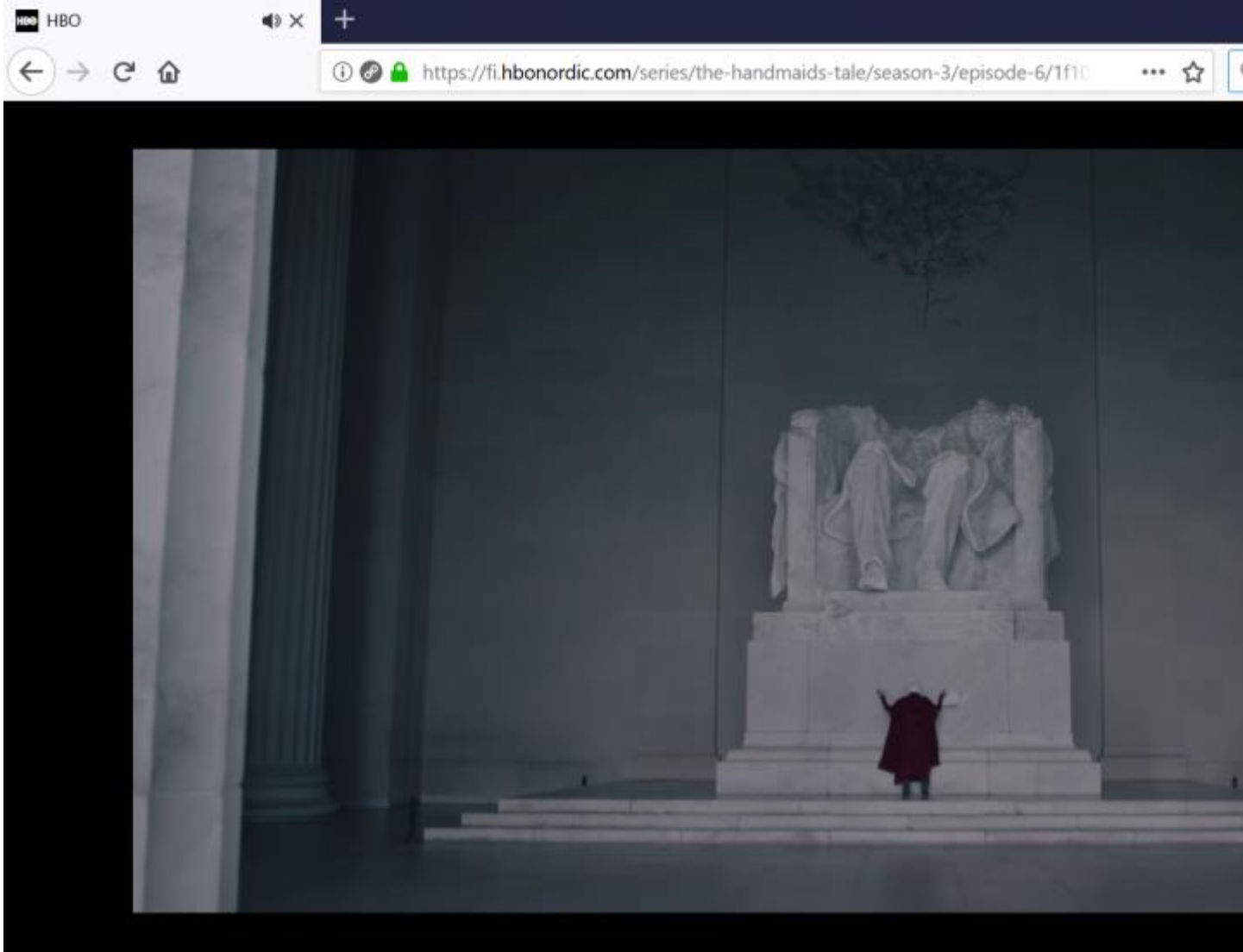
Monet harvainvallat ovat olleet ja ovat nimellisesti tasavaltoja. Näin myös sarjan kuvitteellinen Gilead. Käytäntö on tuttu jo Roomasta, jossa keisarikaudella tasavallan instituutiot jatkoivat olemassaoloaan luoden illuusiota jonkunlaisesta kansanvallasta, vaikka käytännön politiikan määräsi keisari lähipiireineen. Gileadia puolestaan hallitsee eräänlainen kristillinen, miehistä koostuva pieni eliitti.

Orjattaresi-sarjassa kuvataan *National Malliakin*. Siellä demokratian kaatumisen symboliksi ei riitä pelkästään Gileadin uuteen hallintoon liittyvät ihmiset, jotka ovat ottaneet tilan haltuunsa, vaan hallinnon vaihtuminen tuodaan esiin myös pienillä muutoksilla *National Mallilla*. Esimerkiksi Lincolnin muistomerkin patsaan yläosa on tuhottu – siis juuri se osa, josta tunnistaa veistoksen esittävän presidentti Lincolnia. Lincolnista on tullut nyky-Yhdysvalloissa orjuuden ja rasismien vastaisen taistelun symboli. Hän edustaa yhtäläisiä ihmisoikeuksia ja demokratiaa, jotka nyt sarjassa on tuhottu ja hävinneet

IN THIS TEMPLE
AS IN THE HEARTS OF THE PEOPLE
FOR WHOM HE SAVED THE UNION
THE MEMORY OF ABRAHAM LINCOLN
IS ENSHRINED FOREVER

Abraham Lincolnin patsas *National Mallilla*. (Kuva: Samuli Simelius)

[Kuvakaappaus](#) HBO:n sarjasta Orjattaresi. Kohtauksessa näkyy tuhottu Abraham Lincolnin patsas.

Kuvaavasti veistoksen alaosa eli tuoli, jolla Lincoln istuu, on sarjassa jätetty tuhoamatta. Siihen on saattanut sarjan tekijöitä houkutella tuolia koristavat vitsakimput eli *fasces*. Nämä luovat nykykatsojalle assosiaation fasismiin, joka on saanut nimensä näistä vitsakimpuista. Fasismi hyödynsi niitä laajasti omassa kuvastossaan. Näin luodaan yhteys Gileadin ja 1900-luvun italialaisen fasismin välille, mikä yhdistää mielikuvitusvaltion myös natsismiin.

Vitsakimppuja voi löytää muualtakin kuin fasismin yhteydestä. Niihin törmää itseasiassa vähän väliä, jos tarkastelee länsimaisen kaupunkikuvan visuaalisuutta ennen toista maailmansotaa. Myös Washingtonissa niitä on Lincolnin muistomerkin lisäksi muun muassa *Arlington Memorial Bridgen* kyljessä. Vitsakimput ovatkin alun perin tasavaltaisuuden ja rankaisuvallan symboli. Roomassa virkamiehiä saattavat liktorit kantoivat vitsakimppuja, johon oli kaupungin pyhän rajan, *pomeriumin*, ulkopuolella kiinnitetty kirves virkamiehen käskyvallan symbolina.

Vitsakimput ovat esimerkki symbolien merkityksen muuttumisesta. Ennen ne edustivat niin positiivisia tasavaltalaisia mielikuvia, että ne laitettiin koristamaan myös Lincolnin patsasta. Kaksikymmentäluvulta lähtien fasismi omi ne, jolloin vitsakimput alkoivat kuvastaa totalitaarista hallintoa, mikä on johtanut siihen, että niiden käyttöä koristeena vältellään demokraattisissa

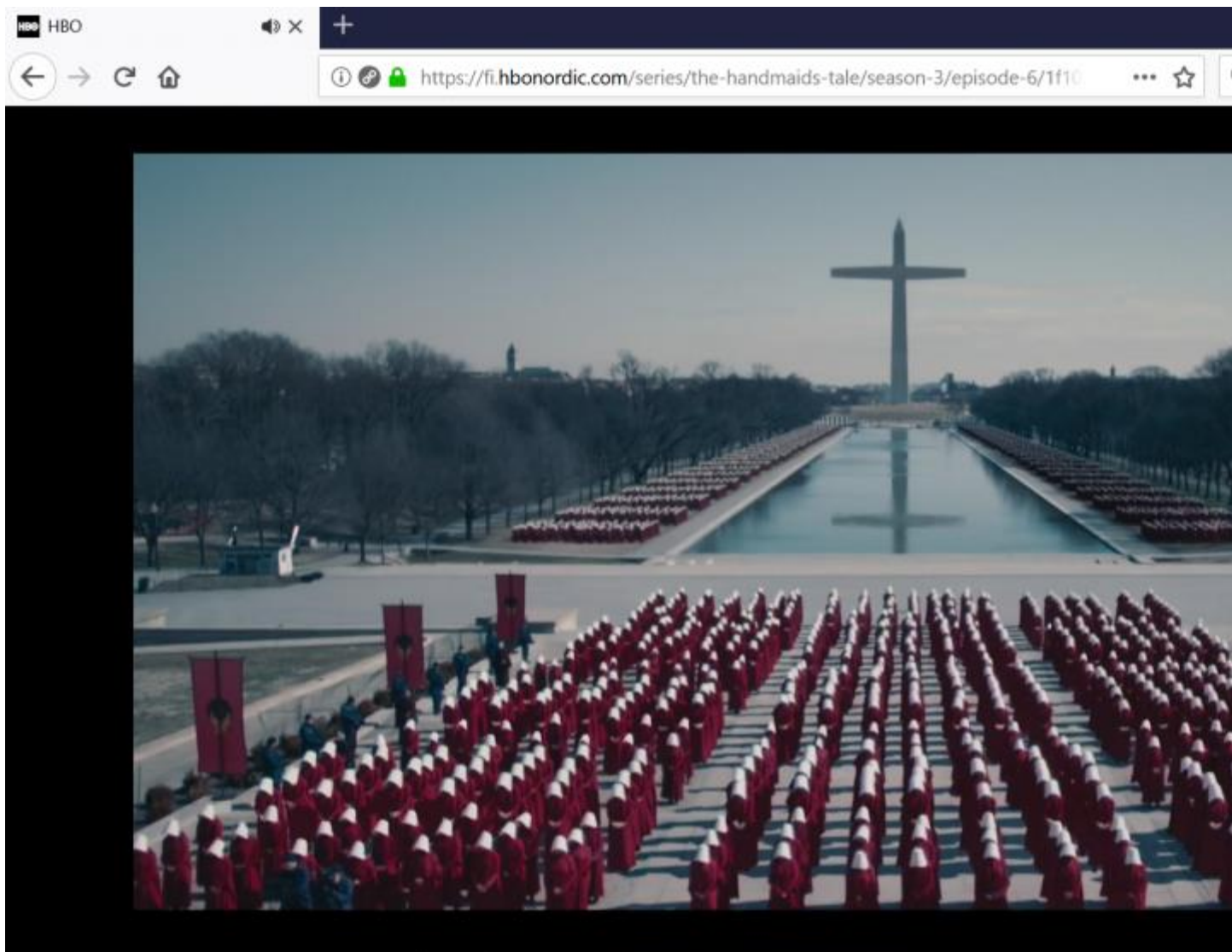
hallinnoissa. *Orjattaresi*-sarjan katsoja yhdistää ne mitä todennäköisimmin pikemminkin fasismiin ja totalitarismiin kuin tasavaltalaisuuteen.

***National Mall* – ei tarpeeksi kristillinen**

Orjattaresi-sarjassa avautuu Lincolnin muistomerkiltä näkymä kohti *National Mallia*, joka paljastaa myös muutoksen Washington-monumentissa. Jättimäiseen obeliskiin on sarjassa lisätty yläosaan poikkisakara, tehden siitä ristin. Pelkkä obeliski luo nykykatsojalle helposti ajatusyhtymän – jälleen kerran – muinaiseen Egyptiin. Se on kuitenkin tuttu näky myös Rooman kävijöille.

Washington-monumentti National Mallilla. (Kuva: Samuli Simelius)

[Kuvakaappaus](#) HBO:n sarjasta Orjattaresi. Kohtauksessa näkyy muokattu Washington-monumentti.

Muinaisilla roomalaisilla oli tapana tuoda valloittamiltaan alueilta erilaisia merkkejä voitoistaan. Kreikkaa tyhjennettiin taidearteista ja arkkitehtonisista elementeistä. Egyptin siirtyessä Rooman vallan alaisuuteen tapa oli kehittynyt jo niin pitkälle, että suuria obeliskeja päätettiin kuljettaa Roomaan. Obeliskin siirtäminen oli valtava työ ja osoitti siten toteuttajansa mahtia. Plinius vanhempi kertoo tietokirjamaisessa teoksessaan *Luonnonhistoria* (*Naturalis historia* 16.76) keisari Caligulan rakennuttamasta jättimäisestä laivasta, jolla oli tarkoitus siirtää obeliski Egyptistä Roomaan. Laivasta muodostui myös itsessään keisarin mittaamattoman vallan symboli. Obeliskeista voi sanoa tulleen myös jollain tavalla Rooman kaupungin tavaramerkki, jopa siinä määrin, että kristillinen kirkko omaksui ne kaupungissa oman asemansa vertauskuvaksi.

Kirkon ja obeliskin yhdistelmä ei siis ole Roomassa vieras. Ehkä kuuluisin pari löytyy Vatikaanista, jossa Pietarin kirkon siipien syleilyssä on Caligulan jättilaivalla Rooman kuljetuttama obeliski. Obeliskin voisi siis nähdä myös vahvasti kristillisenä symbolina, vaikka sen alkuperä ja kuvakieli ovat Egyptin muinaisessa uskonnossa ja hallinnossa. *Orjattaresi*-sarja kuitenkin kertoo, että sillä ei ole nykyään länsimaissa selkeää asemaa kristillisyyden merkinä, koska sitä on sarjassa täytynyt muokata. Obeliski on muutettu vielä vahvemaksi kristillisyyden symboliksi: ristiksi.

Pietarin kirkon aukio Roomassa sekä obeliski jouluvalmistulujen aikaan. (Kuva: Samuli Simelius)

Obeliski onkin yksi symboleista, jonka merkitys vaihtuu pitkällä perspektiivillä suhteellisen tiheään. Kristillisen Rooman jälkeen se leviää läntisen maailman kaupunkeihin, jossa se uusklassismin myötä muodostuu myös imperialismiin ja kolonialismin merkiksi. Tämä on todennäköisesti vaikuttaa siihen, miksi myös *National Mallille* on haluttu rakentaa obeliski. Sen avulla uusi kansakunta näyttää kuuluvansa yhdenvertaisena eurooppalaisten esi-isiansä joukkoon.

National Mallin obeliski, joka muodoltaan ja kivilaadultaan poikkeaa egyptiläisistä esikuvistaan, on historian saatossa saanut vielä lisämerkityksen länsimaisen – ja ennen kaikkea yhdysvaltalaisen – demokratian tunnuksena. Sen sortuminen toimintaelokuvussa *Olympos on valloitettu* (*Olympus Has Fallen*, 2013) voidaankin nähdä symboloivan Yhdysvaltojen hallinnon rampautumista elokuvan juonen käännteissä. Toisaalta obeliskin tuhoaminen voidaan lukea myös hyökkäykseksi Yhdysvaltain imperialistista ulkopoliittikkaa vastaan. Luultavasti se viestii molempina: iskua sekä demokratiaa että imperialismia vastaan.

Vaikka obeliski on alun perin ollut egyptiläisen itsevaltiuden tuotos, roomalaisen maailmanvallan merkkipaalu ja kristillisen mahdin symboli, on siitä – tai ainakin *National Mallin* obeliskista – tullut myös demokratian ja Yhdysvaltojen vertauskuva, mikä varmasti onkin ollut tarkoitus. Tämä uusi merkitys on syrjäyttänyt vanhoja, sillä nykyisissä elokuvissa tai tv-sarjoissa Washington-monumentti pitää tuhota tai muuttaa, jotta katsoja ymmärtää, että sama on tapahtunut tai tapahtumassa kertomuksessa myös Yhdysvalloille ja sen demokraattiselle hallinnolle.

Ei tilaa tasavallalle

Maailmasta ei taida löytyä tilatyyppejä, arkkitehtuuria tai symbolia, joka suoraan kertoisi tasavaltaisuudesta. Tähän on monia syitä, mutta yksi selkeimmistä on se, että tasavaltaisuus ei voi eristäytyä muusta elämästä – muuten kuin ehkä ideoiden tasolla. Käytännössä tasavaltaisuus on yhteisön vaikutuksille altis ja ammentaa omankin symbolisminsa perinteistä. Tasavaltainen tila syntyy usein valmiiseen urbaaniin rakenteeseen, joten sitä on lähes mahdotonta erottaa muista hallinnon tiloista – tai edes muista julkisista tiloista, olivat ne sitten tarkoitettu kaupankäyntiin, uskonnollisiin menoihin tai johonkin muuhun toimintaan. Usein nämä toiminnot jopa limittyvät samassa tilassa.

Myös tasavaltaisuuden illuusio hämärtää käsitystä siitä, milloin tila on tasavaltainen. Autoritaarinen hallinto pitää yllä tai luo tasavaltaiselta vaikuttavia instituutiota, symboleita ja tiloja. Menetelmää käytettiin jo Roomassa. Siellä tasavallan tilat muun muassa senaatille ja kansakokoukselle säilyivät keisariaikanakin. Samoin ne välittyivät eteenpäin yksinvaltaisille järjestelmille – jopa Konstantinopoliin tehtiin oma rakennus senaatille.

Tila ei siis itsessään ole tasavaltainen tai demokraattinen vaan sellaisen siitä tekevät ihmiset, jotka sitä käyttävät. Tilan tasavaltaisuus onkin vaihtelevaa: aika- ja kontekstisidonnaista. Eräänlaiseksi idealistiseksi demokratian tilaksi on muodostunut julkinen tila, yleensä aukio, jossa ihmiset kokoontuvat päättämään ja keskustelemaan valtion asioista. Usein esimerkiksi mielenosoituksen nähdään tekevän tilasta demokraattisen. *National Mallista* tuli tällainen demokratian symboli Vietnamin sodan vastaisten mielenosoitusten aikana. Tämäkin tapahtuma löytyy viihdeteollisuudesta, muun muassa elokuvasta *Forrest Gump* (1994).

Eräänlainen demokraattisen tilan malli on ollut muodissa viime vuosien kaupunkisuunnittelussa. Rakennusvisioihin kuuluvat tilat, jossa kansalaiset, asukkaat tai naapurit kohtaavat toisiaan asutuksen ja kauppojen lomassa. Suunnitelmat ja todellisuus kuitenkin kohtaavat harvoin, joskus niin huonosti että tiloista tehdään jopa epädemokraattisempia pyrkimällä rajaamaan jotkut ihmisryhmät pois [niistä](#). Toisaalta myös koronavirus mullistaa käsityksiämme demokraattisesta tilasta, koska se on ennen kaikkea sulkenut tilat julkisilta kokoontumisilta, joiden voidaan nähdä muodostavan demokratian käytännön sydämen. Ehkä tulevaisuudessa demokratian tilasta tulee entistä enemmän digitaalinen, vaikka tähänkin liittyy suuria ongelmia ja riskejä. Suomenkin eduskunnassa pohditaan etätyön ja -äänestämisen [mahdollisuuksia](#).

Demokratian tilan luovat käyttäjät ja käyttötavat. Edes perinteiset mallit ja symbolismi eivät sitä pysty tekemään, koska ne ovat muuttuvia, kuten tässä tekstissä on osoitettu. Ehkä tässä on avain demokraattisen tilan suunnitteluun: se on alati jatkuva prosessi. Tilasta ei voi tehdä yhdellä kertaa demokraattista, vaan suunnittelijan on palattava siihen ja muokattava sitä käyttäjien ja toiminnan mukaan uudelleen ja uudelleen.

National Mall edustaa tasavaltaisuutta tilana, mutta ei niinkään käytöltään, vaikka edustuksellinen demokratia on toiminutkin sen liepeillä. Demokratian edustajat ja muut äänensä kuuluviin haluavat kansalaiset kokoontuvat siellä enää varsin harvoin. Tätä selitetään helposti turvallisuussyillä. Nykyään *National Mall* on tilana lähinnä monumentaalinen nähtävyys, ulkoilmamuseo, jota korostavat sitä reunustavat museot. Sen käyttäjistä suurin osa toimii tilassa lähinnä turistin, eikä niinkään kansalaisen, roolissa. Tämä ehkä selittää, miksi George Floydin surmasta alkaneet mielenosoitukset eivät näy pahemmin keskittyneen *National Mallille* vaan sen liepeille Lafayetten aukoilta ja Valkoisen talon [edustalle](#). Paikallisille puistoalue näyttäytyy vahvasti turismikeskittymänä ja on menettänyt merkitystään demokratian symbolina. Protestit ovat myös vahvasti suuntautuneet presidentti Trumpia ja hänen hallintoaan vastaan, mikä on varmasti syy sille, että ne ovat keskittyneet Valkoisen talon ympäristöön,

Lähes sama funktio ja käyttäjäkunta, tursmi ja turistit, löytyvät Suomen verrokista *National Mallille* eli Senaatintorilta. Koronaviruksen vuoksi Senaatintorille on suunnitteilla uudenlainen funktio: kansan kohtaamispaikka suurena [terassialueena](#). Emeritusprofessori Matti Klinge ehti jo olla huolissaan toimen esteettisistä vaikutuksista alueelle, jonka hän näkee Suomen sydämenä, valtiollisuuden ja akateemisuuden [peruselementtinä](#). Kaupallisuus tuottaa ongelmia demokratian kannalta, koska se siirtää tilan käyttöön niille, joilla on siihen varaa, eikä välttämättä tee siitä kohtauspaikkaa koko kansalle. Molemmat aukiot ovat kuitenkin symboleita, tällä hetkellä tasavallalle, mutta tämä symbolisuus ei ole välttämättä ikuista.

Kesäkuun ensimmäisellä viikolla myös Senaatintorilla järjestettiin [mielenosoitus](#), joka osoitti tukea Yhdysvaltojen George Floyd – ja Black Lives Matter -mielenosoituksille. Ainakin hetkellisesti demokratia, johon mielenosoitus oikeus kuuluu vahvana, palasi tasavallan keskusaukioille Suomessa ja Yhdysvalloissa. Vaikka mielenosoituksen pääasiallinen motiivi on rodullistettujen aseman parantaminen, voi taustalla olla myös koronarajoitukset. Ihmiset ottivat takaisin julkisen tilan, jonka käyttö koronan aikana oli rajoitettu. Mielenosoitukset lähtivät myös liikkeelle demokratian ongelmakohtasta virkamiehen käyttäessä valtaansa väärin.

Vaikka *National Mall* ei ole ollut tapahtumapaikkana mielenosoitusten keskuksena, sen symbolinen merkitys ei ole jäänyt huomaamatta viestinnässä. Puisto ja Washington-monumentti olivat keskiössä, kun twitterissä yritettiin levittää valheellista tietoa muokatuilla kuvilla, jossa tulipalot riehuvat National Mallin [liepeillä](#). Samoin [kuva](#) sotilaista Lincolnin muistomerkillä on levinnyt laajasti sosiaalisessa mediassa. Kuva toi helposti mieleen *Orjattaresi*-sarjan, jossa sama paikka oli näkyvästi mukana. Senaatintorilla ja *National Mallilla* on edelleen paikkansa tasavallan kuvastossa, vaikka käytännössä niiden funktio on siirtynyt kohti turismia ja kaupallisuutta.

Mielikuvissamme ja viihdeteollisuudessa *National Mall* edustaa kansanvaltaisuutta. Tarkastelemalla sen symbolien historiaa paljastuu, että ne ovat kuitenkin mallinnettu usein menneisyyden itsevaltaisista monumenteista. Tilan, arkkitehtuurin ja koristelun symbolismi on siis vaihtuvaa. Lopulta demokraattisen tilan pystyvät tekemään vain sen käyttäjät.

Kirjallisuutta:

Bednar, Michael. 2005. *L'Enfant's Legacy: Public Open Spaces in Washington, D.C.* The Johns Hopkins University Press, Baltimore.

Curtis, Michael. 2018. *Classical Architecture and Monuments of Washington, D.C.: A History & Guide.* The History Press, Charleston.

Haggart, Robert. 2002. "[The Nicola Affair: Lewis Nicola, George Washington, and American Military Discontent during the Revolutionary War](#)", 139–169, julkaisusarjassa *Proceedings of the American Philosophical Society* Vol. 146, No. 2

Härmänmaa, Marja & Vihavainen, Timo. 2000. *Kivettyneet ihanteet? Klassisimin nousu maailmansotien välisessä Euroopassa.* Atena Kustannus, Jyväskylä.

Jacob, Judith. 2005. [The Washington Monument: a technical history and catalog of the commemorative stones.](#) National Park Service, Washington, DC.

Kostof, Spiro. 1991. *The City Shaped: urban Patterns and Meanings Through History.* Thames and Hudson, Lontoo.

Lintott, Andrew. 1999. *The Constitution of the Roman Republic.* Clarendon Press, Oxford.

Millar, Fergus. 2002. *The Roman Republic in Political Thought.* University Press of New England, London.

Reps, John. 1991. *Washington on View: The Nation's Capital Since 1790.* University of North Carolina Press, Chapel Hill.

Russell, Amy. 2015. *The Politics of Public Space in Republican Rome.* Cambridge University Press, Cambridge.

Sellers, Mortimer. 2004. "The Roman Republic and The French and American Revolutions", 347–364, teoksessa *The Cambridge Companion to The Roman Republic*, toim. Harriet Flower.

Cambridge University Press, Cambridge. Ziolkowski, John. 1993. "The Parthenon Stone in the Washington Monument", 374–381, julkaisusarjassa *Prologue: the journal of the National Archives*, vol. 25.

Samuli Simelius toimii tällä hetkellä tutkijatohtorina Law, Governance and Space: Questioning the Foundations of the Republican Tradition -projektissa (spacelaw.fi), jota rahoittaa European Research Council (grant agreement No 771874)

Artikkelikuva: Senaatintori. Korkeakouludemokratiaa vaativa mielenosoitus Senaatintorilla n. 1970. Kulkue lähdössä yliopiston edestä. Kuvaaja: Simo Rista (Helsinki.fi)

[Rooma Arkkitehtuuri](#) [Kuvanveisto](#) [Tasavalta](#) [demokratia](#) [Washington D.C.](#) [tasavaltaisuus](#) [tilan tutkimus](#) [kaupunkisuunnittelu](#) [Salajuoni Amerikkaa vastaan](#) [The Plot Against America](#) [Orjattaresi](#) [The Handmaid's Tale](#) [Senaatintori](#) [uusklassismi](#)